

Serenella Quarello
Alessio Alcini

EXTINTOPÈDIA

bromera

«De què val el llop?
De què val salvar els
animals?
De res.
Igual que Mozart.»

Què ens vol dir Fulco
Pratesi amb estes
paraules?

Si algun dia la Terra arriba
a estar coberta només de
monocultius i de ramaderia
intensiva, milers de les
espècies que actualment
estan en perill d'extinció
hauran desaparegut, i el nostre
planeta serà trist i gris. Potser
podem sobreviure sense el kagú
i sense Mozart, però amb la seua
marxa perdrem una xicoteta gran
forma de bellesa. Igual que la música,
que un quadre bonic, que un videojoc
divertit o que un llibre interessant,
l'animal més desconegut també contribueix a fer
que el nostre món siga més bell i més ric.
L'existència de tots i cadascun té un perquè, i,
si els perdem, serà per a sempre. Et convidem a
fer un viatge en què descobriràs els que ja no hi són
i els que estan en risc de desaparèixer. Descobreix
què pots fer tu, què podem fer nosaltres, per a no
perdre un trosset de vida.

Actualment hi ha unes 32.000 espècies
de peixos al món, 7.300 amfibis, 10.700
rèptils, 10.400 aus, 5.500 mamífers i
uns quants milions d'invertebrats, un
milió dels quals són insectes.

A propòsit, el kagú (*Rhynchotos jubatus*)
pareix un gall xicotet i graciós amb una
cresta elegant i quan canta fa «ka-guuu».
No pot volar i s'ha convertit en un dels
animals més amenaçats del món a causa
de l'arribada de gossos, gats, porcs i rates a
la seua illa de la Nova Caledònia australiana.

DUES HISTÒRIES QUE FAN PLORAR

MARTHA I GEORGE

Martha, l'últim colom migratori

Hi havia una vegada estols de coloms migratoris tan grans que enfosquien el cel. Després va començar la gran cacera i els cossos queien a terra a grapats; els caçadors en van capturar tants com van poder, la resta serviren de menjar per als porcs o per a tancar els clots dels camins. Els arbres on ponien el seu únic i preciós ou van ser destruïts, fins que només va quedar Martha. Martha es va convertir en l'atracció principal d'un zoo, però estava trista i pràcticament no es movia. La gent li tirava pedretes i li xiulava perquè s'enlairara...

L'1 de setembre de 1914, Martha va amagar el cap sota les ales ja inútils i el seu cor va deixar de batejar. L'espècie d'ocell més nombrosa del món s'havia extingit oficialment. El cos de Martha va ser congelat i enviat a la Smithsonian Institution de Washington.

Molta gent es va avergonyir del que havien fet i per això es va promulgar la primera llei de protecció de les aus, batejada com a Lacey Act.

El colom migratori (*Ectopistes migratorius*) estava molt estès a l'Amèrica del Nord. Més paregut a la tórtora que al colom comú, era un colúmbid d'entre 30 i 40 cm de llargària, de color gris blavós fosc amb el pit roig. S'alimentava de baies, fruita i llavors.

Animal extint

Es considera que un animal està extint quan no hi ha cap dubte sobre la mort de l'últim exemplar de la seua espècie.

George, el caragol més a soles del món

Una vegada hi havia a l'illa d'Oahu, a les Hawaii, una estirp de **supercaragols amb la punta groga** (*Achatinella apexfulva*). Era una espècie endèmica de les illes Hawaii; *endèmica* vol dir que aquella era sa casa, és a dir, que es tractava d'una espècie típica d'aquell territori en concret. Estos guerrers havien hagut de lluitar contra enemics terribles: les rates i el **caragol llop** (*Euglandina rosea*), un caragol caníbal! Un equip de zoòlegs en va salvar alguns exemplars i els va guardar en una vitrina.

Allí van nàixer molts caragolets, entre els quals el tímid George. A ell no li agradava eixir de la closca a la nit, com feien els altres, i no sabia què era arrossegar-se lliure pel sotabosc, desafiant els enemics per a devorar delicioses fulles putrescents.

Una epidèmia es va abatre sobre la colònia i els va exterminar a tots, excepte el menut George: com que sempre estava apartat, no se'n contagià.

Els caragols són hermafrodites, és a dir, tenen els dos sexes, el femení i el masculí (o siga, que el masculí del nom de George és fictici). Però igualment necessiten un altre exemplar per a reproduir-se, així que George va morir el 2019 sense hereus.

Les boniques closques del caragol amb la punta groga i espirals de colors blanques, grogues, crema i marrons, feien dentetes als badocs dels turistes que les compraven com a record. Ignoraven que fins i tot un caragol menudet és fonamental per a tot un ecosistema: són molt útils com a compostadors i saben com mantindre a ratlla els fongs i les algues del sotabosc humit.

DEIXAR-SE LES PLOMES

ELS EMPLOMATS QUE JA NO HI ESTAN

Guacamai de Cuba

(*Ara tricolor*) Qui no ha vist un guacamai roig i verd o blau sobre el muscle d'un pirata? Al guacamai de Cuba el caçaven per la seua carn, encara que tenia mal gust, i el capturaven com a animal de companyia per les seues coloraines de pallasso, fins que el van fer desaparèixer.

Altres papagais extints són la cotorra de les Seychelles, la de Newton, el lloro de les Mascarenyes, el lloro becample i el guacamai jamaicà roig.

Cotorra de Carolina

(*Conuropsis carolinensis*) Com que era una devoradora goluda de llavors i de fruita, els llauradors de l'Amèrica del Nord van veure en ella una competidora a abatre. Que foren empàtiques va accelerar-ne l'extinció, ja que quan algun membre de l'estol rebia un tir, tornaven arrere per a veure a qui havien matat, i perdien les plomes. Es va extingir al segle xx.

Huïa

(*Heteralocha acutirostris*) Passeriforme d'uns 46 cm de llargària, se l'anomena així pel seu cant: «hu-ia hu-iaaa». Tenia una carúncula (una espècie de durícia) de color taronja, un bec llarg i corbat per a buscar cucs davall de l'escorça dels arbres i la lliurea d'un negre ben brillant. La seua cua amb forma de ventall s'utilitzava per a decorar barrets de dona. Per als maoris de Nova Zelanda, les seues plomes eren un regal molt valuós que conservaven en la *waka huia*, un guardajoies ornamentat.

Gall de praderia del bruc

(*Tympanuchus cupido cupido*) Se l'anomena així perquè el bruc era el seu hàbitat favorit. Duia unes banyes fetes de plomes punxegudes. Es pensa que era el menjar típic del Dia d'Acció de Gràcies dels Estats Units. Quan els colons s'adonaren que se'ls estaven menjant tots, intentaren salvar-los, però ja era massa tard.

En 1932 esta espècie (subespècie segons altres) es va extingir, però va obrir el camí per a la protecció d'altres aus.

Ànec del Labrador

(*Camptorhynchus labradorius*) Va ser descobert en un morro de roca de la costa de la península del Labrador (Canadà) en 1789 i es va extingir en 1875. La característica més destacada era el vestit de noces del mascle, d'un bonic verd maragda i blanc llet. Es va extingir sobretot a causa de la caça, de la recollida de plomes per a farcir coixins i per la transformació de les costes en què vivia.

ESTUDIAR-LOS PER A NO PERDRE'LS

Les valuoses restes d'alguns animals extints es conserven en museus. De fet, és important continuar estudiant-los, investigar sobre el seu ADN i sobre les causes que els han portat a l'extinció per tal d'evitar que altres espècies semblants córreguen la mateixa sort.

El gavot gegant

(*Pinguinus impennis*) Feia entre 75 i 85 cm d'altura i pesava prop de 5 kg: era un pingüinot. Encara que, com els pingüïns, no era capaç de volar, s'assemblava més a un gavot. La característica taca blanca que tenia davall de l'ull es feia més gran o més menuda segons *la moda de la temporada estiu-hivern*. Passava el temps en terres d'Espanya, el Canadà, Groenlàndia i Noruega. L'últim va ser albirat en 1852. Els ous que amagava entre les roques acabaven en les truites dels pescadors. Amb el gavot van desaparèixer també algunes tradicions antigues dels nadius americans, que el consideraven un animal totèmic, és a dir, sagrat. Actualment, viu tan sols en les novel·les i en un famós videojoc.

Taxidèrmia

És una tècnica que serveix per a conservar la pell d'un animal mitjançant substàncies químiques (assaonament), que després es farceixen per tal que l'animal parega viu. També se'n diu *dissecat*. Antigament per al farcit es feia servir palla, i també cabellera de panotxa i cotó. Actualment s'utilitzen fibra de vidre i escumes. No s'ha de confondre amb l'embalsament.

El moa gegant

(*Dinornis robustus*) És una de les nou espècies d'estruços gegants que van viure a Nova Zelanda. A diferència de l'estruç (de qui, en realitat, només és un parent llunyà), sembla que el moa caminava amb el cap en horitzontal no en vertical.

I era realment *robustus*: 3,60 m d'alçària per 230 kg de pes! Tenia el coll llarg i unes potes poderoses, però no tenia ales, ni tan sols atrofiades.

Els maoris explicaven llegendes sobre este estruç gegant. Quan arribaren a l'illa, els anglesos no creien que haguera existit, fins que se'n va trobar un os en 1800. L'os va ser

enviat a Londres, on Richard Owen el va estudiar durant quatre anys fins que finalment va quedar convençut: era d'una au treta d'un llibre de terror. Owen el va batejar com a *dinornis* (*dino* = 'terrible' i *ornis* = 'ocell')!

Els moa presentaven dimorfisme sexual (és a dir, que els individus de la mateixa espècie però de diferent sexe tenen grandàries distintes): la femella era més alta i pesada que el mascle, exactament com el *kiwi* (*Apteryx australis*), un ocell marronós semblant al fruit del mateix nom, també neozelandés, i en perill d'extinció.

